

Den ena handen måste veta vad den andra gör

Jag är glad att Anna Karin Hammar och Sune Fahlgren har tagit upp samtalet. Ett samtal som är svårt, därför att vi så ofta talar förbi varandra. Men vi måste ändå försöka.

Jag instämmer i att ickevåldet behöver två händer. Och då är det viktigt att den ena handen vet vad den andra gör. Om den ena handen (med en blandad metafor) "sätter ned foten" mot förtrycket så gäller det att inte trampa på den andra handen. Här menar jag att apartheidstämpeln och BDS som motståndsstrategier försvårar dialogen och därmed förverkligandet av fred och rättvisa.

Jag tror att apartheidanklagelsen är kontraproduktiv. Visst kan man hitta element i den israeliska politiken som för tanken till apartheidtidens Sydafrika. Men om man vill definiera staten Israel utifrån den skymmer man mycket som är specifikt för den israelisk-palestinska kontexten, och försvårar då förståelsen av denna. Och i det specifika har interreligiösa relationer i allmänhet, och judisk-kristna relationer i synnerhet, en viktig roll. Den judisk-kristna dialogen är alltså viktig inte bara för att kristna ska förstå sitt eget arv, utan för att förstå Israel-Palestinakonflikten. Jag vill här nämna tre punkter som inte blir begripliga genom att lägga rastret "apartheid" på verkligheten, men där judisk-kristna relationer kan vara en nyckel.

För det första kan vi inte bortse från att detta lilla landområde rymmer platser som räknas som heliga i tre av de stora världsreligionerna, och dessutom för bahá'ier, mandéer, samarier och druser. Den religiösa laddningen är stor, och här gäller alltså i hög grad det som fredsforskare ofta påpekar: få konflikter har

religiösa grundorsaker, men när religion är inblandat blir konflikten svårare att lösa. Kan vi bidra till att religion blir en del av lösningen och inte en del av problemet?

Vidare är en avgörande skillnad mellan situationen i dagens Israel och apartheidtidens Sydafrika att israeliska judar inte anser sig tillhöra en överlägsen ras. Dock är detta en missuppfattning av idén om "det utvalda folket" som kristna har omhuldat – och som boerna identifierade sig med när de utvecklade apartheidideologin. Jag såg nyligen i en Facebooktråd "judendomens blodshögfärd och utrotningsideologi" omtalas som ett faktum av en kristen broder. Talet om Israel som apartheidstat kan förstärka sådana tankegångar.

Vi kan för det tredje inte bortse från att en stor del av Israels judiska befolkning är ättlingar till överlevande från Förintelsen eller har flytt från förföljelse i olika delar av världen. Detta avfärdas ibland hänfullt som att "dra förintelsekortet", eller också moraliserar man över att det judiska folkets lidanden inte gjort dem alla till pacifister. Om vi inte erkänner att alla parter identifierar sig som offer och bär på trauman med allt vad det innebär kommer vi inte att förstå de psykologiska mekanismer som försvårar en lösning av konflikten.

Som kristna måste vi erkänna att den antijudiska förkunnelse som präglat kyrkan genom två årtusenden var en förutsättning för Förintelsen – liksom för annan antisemitisk förföljelse. Det är en förenkling att

hävda att detta arv bara angår Europas kristna. Antijudiska stämningar finns även bland kristna i Mellanöstern och andra delar av världen. Det är ett arv som vi alla måste ta ansvar för.

Jag skriver detta på Förintelsen minnesdag, och såg en video från en tidigare manifestation i Stockholms synagoga där förintelseöverlevare spontant reste sig när den israeliska nationalsången Ha Tikva (Hoppet) framfördes. Detta illustrerar att det inte är så lätt att skilja mellan den israeliska staten och det judiska folket som vi som är kritiska mot den israeliska politiken skulle önska. Den sång som innebär hopp och befrielse för några symboliserar förtryck för andra – och detta dilemma ligger i konfliktens kärna.

Dessa religiösa, psykologiska och historiska aspekter av konflikten behöver vi som kristna ha med oss i vårt engagemang för palestiniernas sak.

HELENE EGNELL